

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Rentmeesterschap is er niet alleen voor het eigene

Léonie Janssen

Leeftijd
27 jaar

**Godsdienst/
levensovertuiging**
agnost

Geboorteplaats
Venlo

Woonplaats
Nijmegen

Actief als
voorzitter Jonge Democraten, opleider aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Politieke partij
D66-lid sinds 2017

Passie
muziek maken

Beste Hugo de Jonge,

Ik kon me eigenlijk geen beter haakje bedenken toen ik werd gevraagd deze brief te schrijven. Onze beide (moeder)partijen komen zowat uit een politiek lastige tijd. De sluiting van het Moria-akkoord zorgt voor schisma's in onze achterbannen. Hebben we wel voor het juiste gekozen? Het doet me denken aan hoe jullie invulling geven aan een van de belangrijkste uitgangspunten – of misschien wel: het belangrijkste uitgangspunt – van het CDA: rentmeesterschap. Waar het liberale D66 garant staat voor de vrijheid van het individu, roept het CDA vanuit een gevoel van erfenis op tot zorg voor natuur en cultuur. Natuur en cultuur: een nobel streven, daar valt niet over te twisten. Maar hoe zit dat met de mens zelf?

Hoe ver reikt het rentmeesterschap van het CDA? Stopt het bij de grenzen van Nederland? Bij de grenzen van het christendom in ons land? Bij mensen die passen binnen de normen en waarden van Balkenende? Of reikt dat rentmeesterschap tot de uithoeken van Europa, of zelfs tot ver daarbuiten? Van dat laatste ben ik nog niet overtuigd. Ja, het was voornamelijk de VVD die een hoogwaardige Moria-deal dwarsboomde door politieke koehandel, maar

ook bij het CDA was er een virusuitbraak en brand voor nodig om in te zien dat het zo niet langer door kan gaan op Lesbos. En dat na vijf jaar versobering en verschraling van het Europese migratiebeleid. Ook vanuit ons eigen Nederland, en vanuit ons eigen Kabinet.

Om over het Kinderpardon van begin 2019 nog maar te zwijgen. D66 en jullie geloofsgenoten binnen de ChristenUnie waren het er bij sluiting van het regeerakkoord al over eens dat het Kinderpardon verder versoepeld moest worden. Maar hoelang duurde het, hoeveel maatschappelijke druk was er nodig voordat het CDA de juiste kant koos? Voordat het inzicht bij jullie doorbrak dat rentmeesterschap ook ging over meer dan duizend landgenoten met een ongelukkiger lotsbeschikking dan wijzelf? Wat was daarvoor nodig? Lili en Howick. De documentaire van Nemr en Tim Hofman. De Bethelkapel in Den Haag, die zich genoodzaakt voelde om bijna honderd dagen een kerkasiel

⋮ 'Ik heb soms het idee dat wij, D66 en het
⋮ CDA, te erg blijven hangen in termen als
⋮ draagvlak en politieke realiteit!
⋮

te houden voor een Armeens gezin dat diende te vertrekken – een noodzaak die ontstond doordat in de coalitie de politieke wederhelft van de Kapel nog niet tot inkeer was gekomen.

Wat ik wil zeggen, Hugo, is dat rentmeesterschap niet kan bestaan zonder oog voor mensen en zaken die buiten onszelf staan. Rentmeesterschap is voor mij in de kern verbonden aan het bestaan van de Europese Unie, een onderwerp waar we het CDA niet altijd even positief over horen. De misplaatste en weinig welgevallige opmerkingen van je collega met de portefeuille financiën over Europese solidariteit binnen de coronacrisis liggen ieder nog vers in het geheugen. Is dat het Europa waar het CDA voor staat?

Ga nu eens bij jezelf na. Moria. 13.000 mensen dakloos en in levensgevaar door een corona-uitbraak, door toedoen van onszelf, namelijk als gevolg van zwak migratiebeleid in Nederland en Europa. Nu zien we wat we andere mensen aandoen wanneer we onszelf (met welke noodzaak?) tegen hen in bescherming proberen te nemen. Europa worstelt nu met de spoedige en veilige opname van 13.000 mensen, omdat geen enkele lidstaat verantwoordelijkheid wil nemen voor iets waar hij zelf aan bijgedragen heeft. En Griekenland zit met de gebakken peren.

Migratieplafond

Kan jouw voorstel voor een migratieplafond dan geplaatst worden binnen de traditie van rentmeesterschap binnen het CDA, Hugo? Ook die uitspraak ligt nog vers in mijn geheugen. Ik herinner me die maar al te duidelijk, na alles wat er de afgelopen weken en maanden is gebeurd. Het is toch onvoorstelbaar dat Europa te maken krijgt met een migratiecrisis – misschien wel de eerste klimaatmigranten? – en dat Nederland vervolgens wijkt voor zijn verantwoordelijkheid in het aanpakken en oplossen van zo'n crisis, alleen maar omdat we binnen het land eerder afspraken hebben gemaakt over een maximaal aantal toe te laten migranten? Dat is geen rentmeesterschap, maar isolationisme, protectionisme en nationalisme.

'Voorspelbare migratie', waar jij begin dit jaar een oplossing voor zocht, moet niet beginnen bij het indekken van onszelf tegen migratie. Als we dat doen, blijft de migratieproblematiek bestaan; we schuiven slechts het probleem door naar anderen. In mijn ogen, en ik hoop dat je dat met me eens bent, is dat het tegenovergestelde van rentmeesterschap. Waar wij moeten beginnen, is bij een gedegen migratie- en integratiebeleid. Op Europees niveau. De 13.000 mensen die nu in Moria vechten voor een waardig bestaan hebben er al vijf jaar op moeten wachten.

Ik heb soms het idee dat wij, D66 en het CDA, te erg blijven hangen in termen als 'draagvlak' en 'politieke realiteit'. Dat wij geen radicale stappen meer durven te zetten. Dat wij Nederland niet meer durven te verrassen vanuit het midden. Rentmeesterschap – tenminste, als je mijn lezing van het begrip als leidraad neemt – is ook niet bij het hele Nederlandse electoraat even populair. Van rentmeesterschap buiten de grenzen van ons land hoeven Baudet en Wilders natuurlijk weinig te weten, en onder Rutte is ook de VVD meer naar die kant van denken opgeschoven. Daar durf ik me overheen te zetten. Ik durf dingen te zeggen die niet bij iedereen goed vallen. Ook dat is rentmeesterschap: alle politieke opties overwegen, ook al bestaat er misschien geen meerderheid in het parlement voor. Gaat het CDA in 2021 ook die moed vinden, Hugo?

Verkiezingen

Maar ach, zijn de misstappen altijd aan het CDA zelf te wijten? Idealen en verkiezingsprogramma's zijn natuurlijk één ding, maar de politieke realiteit is niet te ontkennen. Ik vraag me dan ook af hoe we na afloop terugkijken op onze respectievelijke deelnames aan het kabinet-Rutte III. Volgens mij weten wij allebei dat onze beide partijen meer waarde hechten aan de waarden die

ik in deze brief heb beschreven dan een bepaalde partij waarvan de leider de naamgever is van dit kabinet. Maar goed, de verkiezingen zijn weer in zicht. Er is nog alle tijd om voor maart volgend jaar eens door te nemen met wie wij eigenlijk het land willen besturen. Zijn dat nog altijd de partijen waarmee wij, na de afgelopen vier jaar, gewend zijn dat te doen? Hugo, van een Jonge Democraat tot een wat oudere christendemocraat: denk er nog eens goed over na.

Met vriendelijke groet,
Léonie Janssen

